

Dateringer.

Af Jørgen Elbek.

Digtes værd afhænger ikke af aastallet for deres tilblivelse, og dog er det for forskeren næsten fysisk ubehageligt at arbejde med udatede tekster. Af denne grund er videnskabelige publikationer som *Grundtvigs Sang-Værk I-V*, 1944-51 (GSV), og *Steen Johansen: Bibliografi over N. F. S. Grundtvigs Skrifter*, 1948-54, lagt kronologisk an. Nogle af deres dateringer skal her søges korrigeret.

Grundtvigs Sang-Værk 1837 (SV) udkom i otte hefter i tiden oktober 1836-august 1837. Blandt manuskripterne til det findes indført paa ledige sider af ellers beskrevne ark tre salmeregistre, hvoraf det ene yder hjælp ved salmernes tidsfæstelse. Det findes i Grundtvig-Arkivet fasc. 380 paa de tre sidste sider af et bukket oktavarark, umiddelbart efter et udkast til »*Vort Løsen er vor Tro og Daab*« (SV 73), og omfatter knap tres numre, som anføres ved deres førstelinier, i ualfabetisk orden og uden talbetegnelse; godt halvdelen kom med i Sang-Værk 1837¹), – flest i dets tredje hefte, som gaar fra nr. 79 til nr. 112, begge inclusive –, men i en ganske anden rækkefølge, de øvrige²), hvad enten Grundtvig senere lod dem trykke eller ej, findes rundt om i *Grundtvigs Sang-Værk* 1944 ff.

Kun *Phantasternes* Christian laver fortegnelse over uskrevne digte; de anførte salmer maa alle have foreligget, da registret blev ført. Kan registret dateres, har vi en sikker terminus ante quem for det registrerede. Det kan det: ingen omordner digte, hvis orden er endeligt fastlagt ved en trykt udgave; salmerne maa være registreret, mens de var utrykte. Spredt over hele registret findes anført de syv sidste numre fra Sang-Værkets andet hefte, som udkom 24. dec. 1836; registret maa være fra før denne dato. Paa den anden side ligger det

¹) »Æd mit Kiød og drik mit Blod« indgik i »Herre! hvor skal vi gaae hen« (Sv 100).

²) Eet af numrene, »[Maaskee dit]«, har ikke kunnet identificeres; ingen mig bekendt strofe af Grundtvig begynder saaledes.

rimeligvis senere end første heftes udgivelse sidst i oktober, for ingen af dettes salmer er medtaget. Med en sikker terminus ante quem og en sandsynlig terminus post quem kan registret henføres til november–december 1836.

Alle de henved tres digte maa saaledes være fra 1836, muligvis fra før, hvad der dog ikke findes holdepunkter for at antage. Men nogle af dem er hidtil blevet regnet for senere, nemlig følgende fjorten, som her citeres med registrets ortografi og ordlyd, rettelser og afmærkninger indbefattet.

Grundtvigs Sang-Værk 1944 ff henfører til 1837:

* Den Tro som flytter Bjerge	GSV III nr. 136 el. 138
Opstandelse[n] og [et] evigt Liv	137
Søndag er vor Herres Dag	146 el. I, 136
I Jødeland om Jule-Nat	149
Jule-Morgen vi har seet	151
* Der sidder en Enke paa guldbundet Skrin	158
* Skriv til den [Engel] Leder i Lysmoder-Staden	159
* Umueligheder maa Ingen troe	160
Iis er kun et Baand paa Vandet	164
* Ingen er god, uden Een som er Gud	169
Stod med Christ vi op af Døde	176
Og til 1837–39 ³⁾ :	
Tag Bogen af den Engels Haand	s. 360

Steen Johansens Bibliografi henfører følgende to til 1853, da de tryktes i Boisen: Bibelske og Kirkehistoriske Psalmer og Sange:

Der kom tre [store] svare Hungers Aar	GSV II, nr. 51
Jeg drømde en Drøm som blev borte igen	53

Alle fjorten bør som sagt henføres til 1836.

Grundtvig har valgt og vraget. Otte numre er mærket med et kryds, sikkert et kassationstegn: ingen af dem blev trykt. Blandt andre »Har Haand du lagt paa Herrens Plov«, som derfor næppe er »overset ved den endelige Ordning af Sang-Værket« (Uffe Hansen: *Grundtvigs Salmedigtning II*, 1951, s. 8).

Grundtvig har komponeret sit Sang-Værk 1837 med omhu. »Reis op dit Hoved al Christenhed« og »Sørger ei for dem som sove« (SV 400 og 401), den afsluttende tveklang af pompøst og intimt, domme-

³⁾ GSV VI I, s. 177, kommenterer: formentlig fra 1836.

dagssalmerne, som efter højtidsalmernes tre store enklaver genoptager de første hefters almene kirkedigtning, figurerer i registret og foreligger altsaa paa salmearbejdets første stadium. At de ikke blev trykt i de første hefter, tyder paa, at Grundtvig allerede nu har besluttet at lade dommedagssalmerne komme sidst.

Saaledes giver registret, ud over de lidet interessante omdateringer, et blik ind i Grundtvigs arbejdsværelse, som vi ikke vil være foruden.